

Boommarters op Utrechtse heuvelrug

Het gaat goed met de Boommarter (*Martes martes*) in de Staatsbosbeheerbossen op de Utrechtse heuvelrug noord: de aantallen zijn weliswaar niet groot, maar wel stabiel. Boommarters zijn schuw en moeilijk te monitoren; hier echter houdt Staatsbosbeheer deze zeldzame en kwetsbare Rode lijstsoort goed in het oog dankzij een prima samenwerking met de Werkgroep Boommarter Nederland (WBN). De dieren zijn het beste waar te nemen door het inventariseren van de nestbomen, of meer precies: van de latrines van de moertjes. De moertjes maken vaak gebruik van dezelfde nestbomen. In de boswachterij Austerlitz hebben dit voorjaar tenminste twee en waarschijnlijk drie moertjes jongen gekregen; in boswachterij De Vuursche tenminste een en waarschijnlijk drie. Boommarters hebben behoefte aan een groot territorium en met deze aantallen zijn de hier beschikbare mogelijkheden 'redelijk goed ingevuld', aldus de werkgroep. Buiten de voortplantingstijd leven de dieren vooral in de boomkronen. Het zijn felle jagers, zo groot als een kat, die leven van muizen, vogels en insecten. Helaas sneuvelen veel jongen in het verkeer. Rein Zwaan, boswachter bij Staatsbosbeheer: "We zoeken naar mogelijkheden de versnippering van de bossen verder terug te draaien. Ecopassages en dassentunnels helpen, maar speciaal voor Boommarters zouden betere boomkroonverbindingen mooi zijn. Ook vormt mogelijk veroudering van beuken een knelpunt: terwijl de Boommarter voorkeur heeft voor door spechten uitgehakte hopen in beuken, bevinden zich van de nu waargenomen nesten een in een eik en een in een boom-marternestkast."

Boommarter in nestholte in De Vuursche

(foto: Rein Zwaan)

Melkviooltje en Valkruid in Nijkampsheide

Goed nieuws uit de Achterhoek van opzichter Albert Luttikhuis. Er zijn kiemplantjes waargenomen van Melkviooltje (*Viola persicifolia*) in een recente uitbreiding van de Nijkampsheide, dat ligt aan de spoorlijn tussen Ruurlo en Lievelede. Het gaat hier om voormalig akkerland dat Staatsbosbeheer via een ruilverkaveling kon verwerven en grenst aan het oude, nog geen ha grote reservaat. Hoewel het pas anderhalf jaar geleden is dat het akkerland na het afschrapen van de bouwvoor natuurgebied werd, is er dus al Melkviooltje waargenomen en ook Liggende vleugeltjesbloem (*Polygala serpyllifolia*). Ook verschijnen er talrijke kiemplantjes van heidesoorten. De aanwinst omvat ca. 5 ha en is heel reliëfrijk. De verwachting is dat kwelwater voor condities zorgt die voor heischraal grasland geschikt zijn en dat zich meer en meer soorten vanuit het oude gedeelte hierheen gaan uitbreiden; misschien zelfs Valkruid (*Arnica montana*). Het is de bedoeling later hier de versnippering van natuur terug te zetten door de Nijkampsheide te laten aansluiten op het nabij gelegen reservaat Koolmansdijk (zie een volgend nummer van DLN). Het beheer van het oude gedeelte van dit natuurgebied wordt al lange tijd grotendeels verzorgd door de vrijwilliger

Theo Klein Gebbink. Het zeldzame Valkruid (*Arnica montana*), kenmerkende soort van heischraal grasland, komt hier op verschillende plekken voor. Het is bekend dat de soort zich bijzonder moeilijk voortplant. Omdat Theo zag dat de Valkruidplanten ook nogal eens in de maag van reeën verdwenen voor ze de kans kregen te bloeien, ging hij ze met wat gaas beschermen. Na overleg met opzichter Albert uiteraard. Rondom de oude groeiplekken zijn nu nieuwe Valkruidplantjes opgekomen. Het is goed te zien dat het kiemen alleen lukt op kale aarde; bijv. langs de rand van waterplasjes en op kleine plagplekjes.

Waterpunge en meer in de Lange en Ronde Weiden

Het gebied met de mooie naam Lange en Ronde Weiden ligt in het beekdal van de Wold Aa in Zuidwest Drenthe nabij Ruinen ten zuiden van 't Dwingelderveld. Dit veenrijke ca. 80 ha grote gebied is eeuwenlang in gebruik geweest als hooi- en weiland. Kwelwater kwam er omhoog en greppeltjes zorgden voor afvoer van regenwater. Vanwege de hoge ecologische waarde is de Lange en Ronde Weiden tijdens de ruilverkaveling van de jaren tachtig aangewezen als reservaatgebied – maar alleen wanneer dit 'de algemene lijn van de planuitvoering niet zou frustreren'. Dat was dus kantieboord. Ontwatering en vermessing hebben het gebied wel onder druk gezet. De Dienst Landelijk Gebied voerde herstelmaatregelen uit: liet stuwen en duikers plaatsen om wegzijging te beperken, van ca. 7 ha de verrijkte en veraarde bouwvoor verwijderen en een 'hoogwaterzone' aanleggen. Daarna werd het gebied overgedragen aan Staatsbosbeheer. Nu zijn we tien jaar verder. Een deel van het afgegraven gebied is veranderd in een waterplas. Het andere, licht glooiende deel ligt iets

hoger waardoor het grondwater niet tot aan het maaiveld komt. Wouter de Vlieger, Maarten Perdeck en Kees van Eerde van het Staatsbosbeheer-District ZW Drenthe hebben hier in 2006 en 2007 inventarisaties uitgevoerd. Onder meer zijn veel aangetroffen: Holpijp (*Equisetum fluviatile*), Veldrus (*Juncus acutiflorus*), Waterviolier (*Hottonia palustris*), Moeraskartelblad (*Pedicularis palustris*), Geelgroene zegge (*Carex oederi oedocarpa*), Schildereprijs (*Veronica scutellata*), Pilvaren (*Pilularia globulifera*), Snavelzegge (*C. rostrata*). Verder ook Vlottende biezen (*Eleogiton fluitans*), Grote ratelaar (*Rhinanthus angustifolius*), Blaaszegge (*Carex vesicaria*), Tweerijige zegge (*C. disticha*), Waterkruiskruid (*Senecio aquaticus*), Borstelbies (*Isolepis setacea*), Naaldwaterbies (*Eleocharis acicularis*) en Dotterbloem (*Caltha palustris*).

De vegetatie bevat dus soorten die wijzen op de toevoer van basenrijk kwelwater en dat is gunstig. Ook zijn 'opzienbarende' soorten aangetroffen die je niet direct zou verwachten maar wel in het landschap thuis horen, zoals Rond wintergroen (*Pyrola rotundifolia*) en Waterpunge (*Samolus valerandi*). Dit is pas de tweede waarneming van Waterpunge in Drenthe, na een vondst enkele jaren geleden in Noord Drenthe. Dat het met de fosfaathuishouding ook goed zit zeggen de overvloedig aanwezige kranswierren (*Chara spec.*). Waar mogelijk zal het gebied beheerd worden door 'maaieren met afvoeren'.